

Workshop - Nieuwe landelijke richtlijnen suïcidepreventie

Martin Steendam

De nieuwe multidisciplinaire behandelrichtlijn voor suïcidepreventie wordt op dit moment geïmplementeerd in de GGZ instellingen in Nederland. In de Richtlijn staat hoe te handelen wanneer men persoonlijk te maken krijgt met een suïcidale patiënt. In deze workshop gaat klinisch psycholoog Martin Steendam (GGZ Friesland en hoofddocent bij de Rijksuniversiteit Groningen), die nauw betrokken is bij de ontwikkeling van de richtlijnen, in op wat de uitgangspunten van de richtlijnen zijn en wat ze betekenen voor jouw werk als (eerstelijns) hulpverlener.

MDR Diagnostiek en behandeling van suïcidaal gedrag

- wat is suïcidaal gedrag ?
- suïcidaal gedrag in de GGZ ?
- waarom een richtlijn ?
- samengesteld in opdracht van NVVP, NIP + ondersteuning Trimbos Instituut

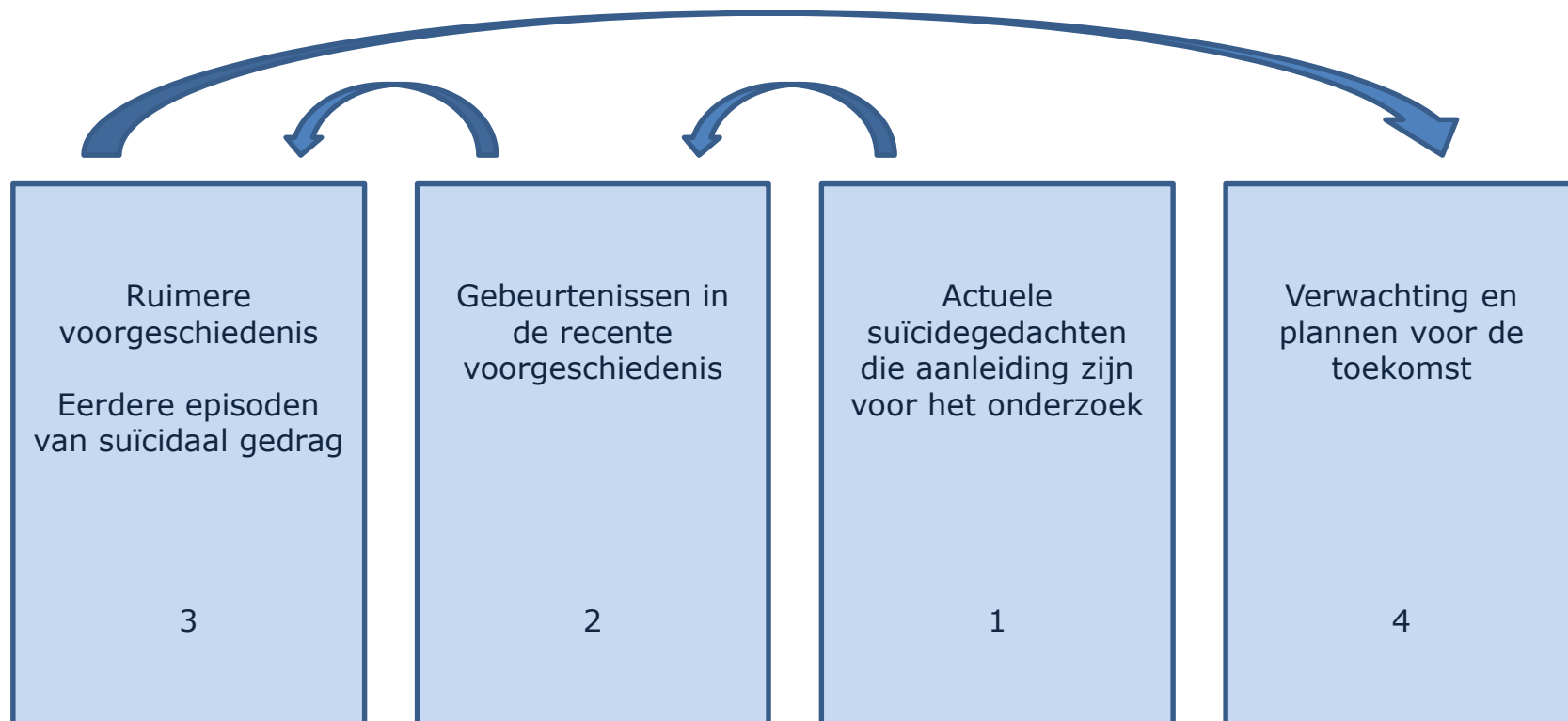
Belangrijk is volgens de richtlijn

- contact maken
- zorg voor veiligheid en continuïteit
- betrekken van naasten bij de diagnostiek en behandeling
- systematisch onderzoek van suïcidaal gedrag
- suïcidaal gedrag als focus van diagnostiek en behandeling

CASE-interview

Chronological Assessment of Suicidal Episodes

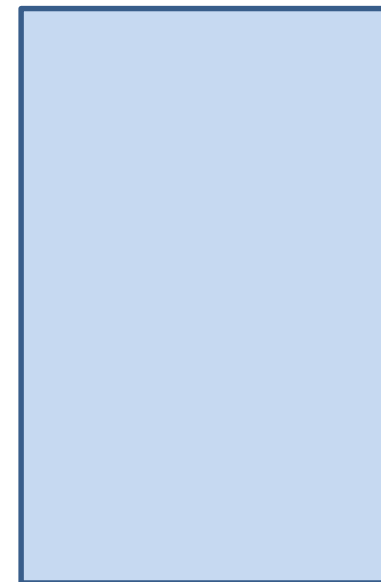
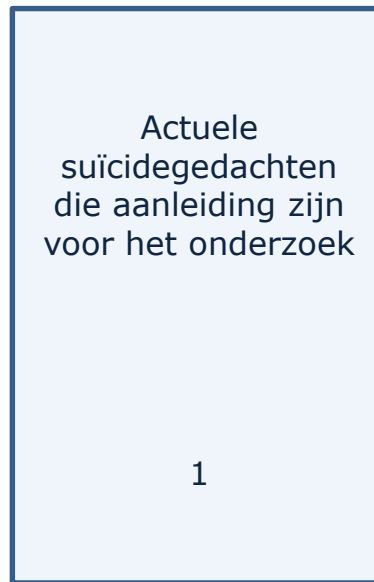
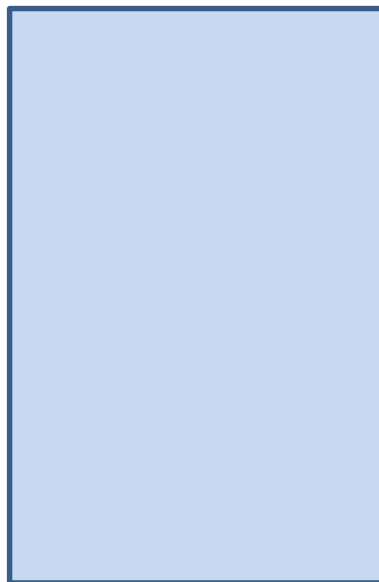
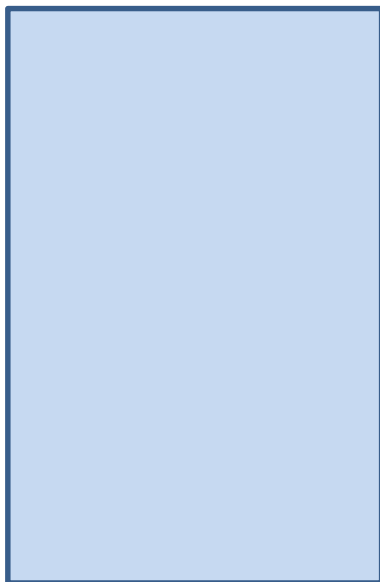
Shea, 1998

CASE-interview

Chronological Assessment of Suicidal Episodes

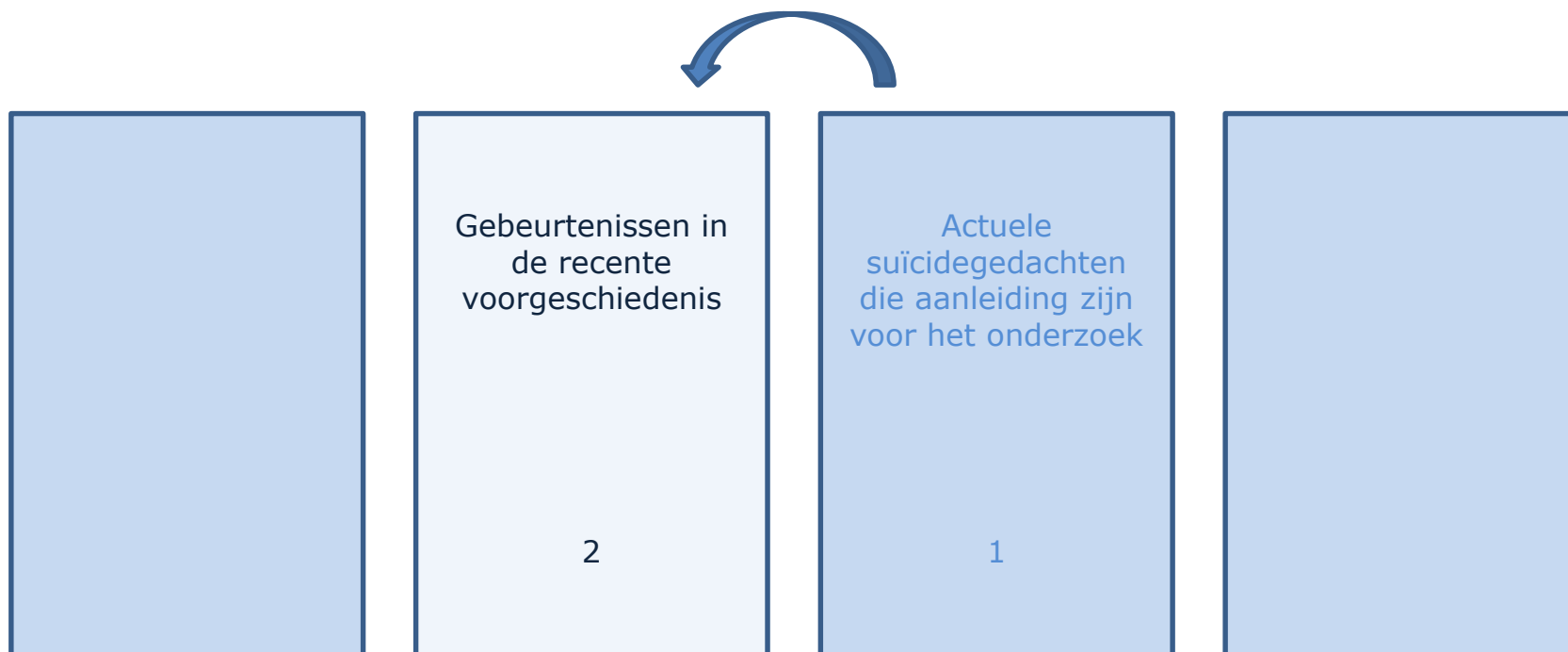
Shea, 1998

CASE-interview

Chronological Assessment of Suicidal Episodes

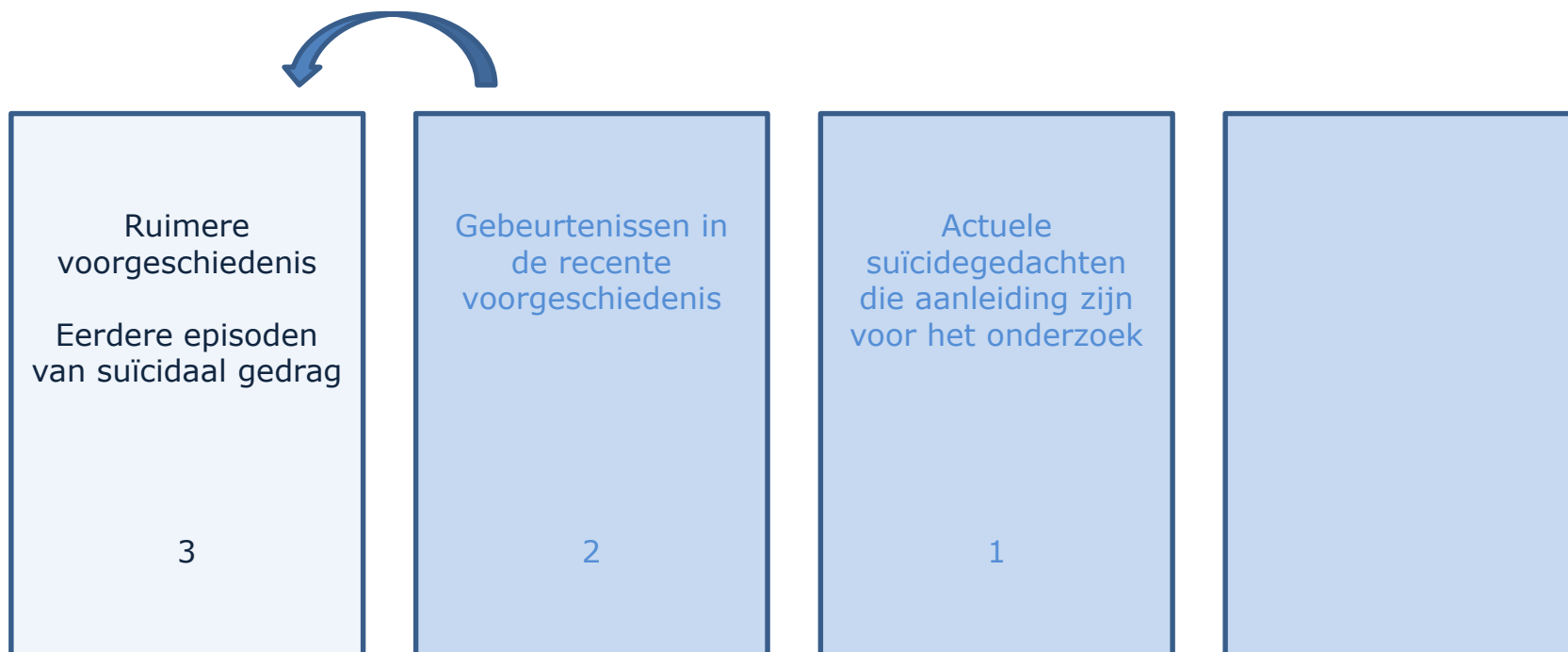
Shea, 1998

CASE-interview

Chronological Assessment of Suicidal Episodes

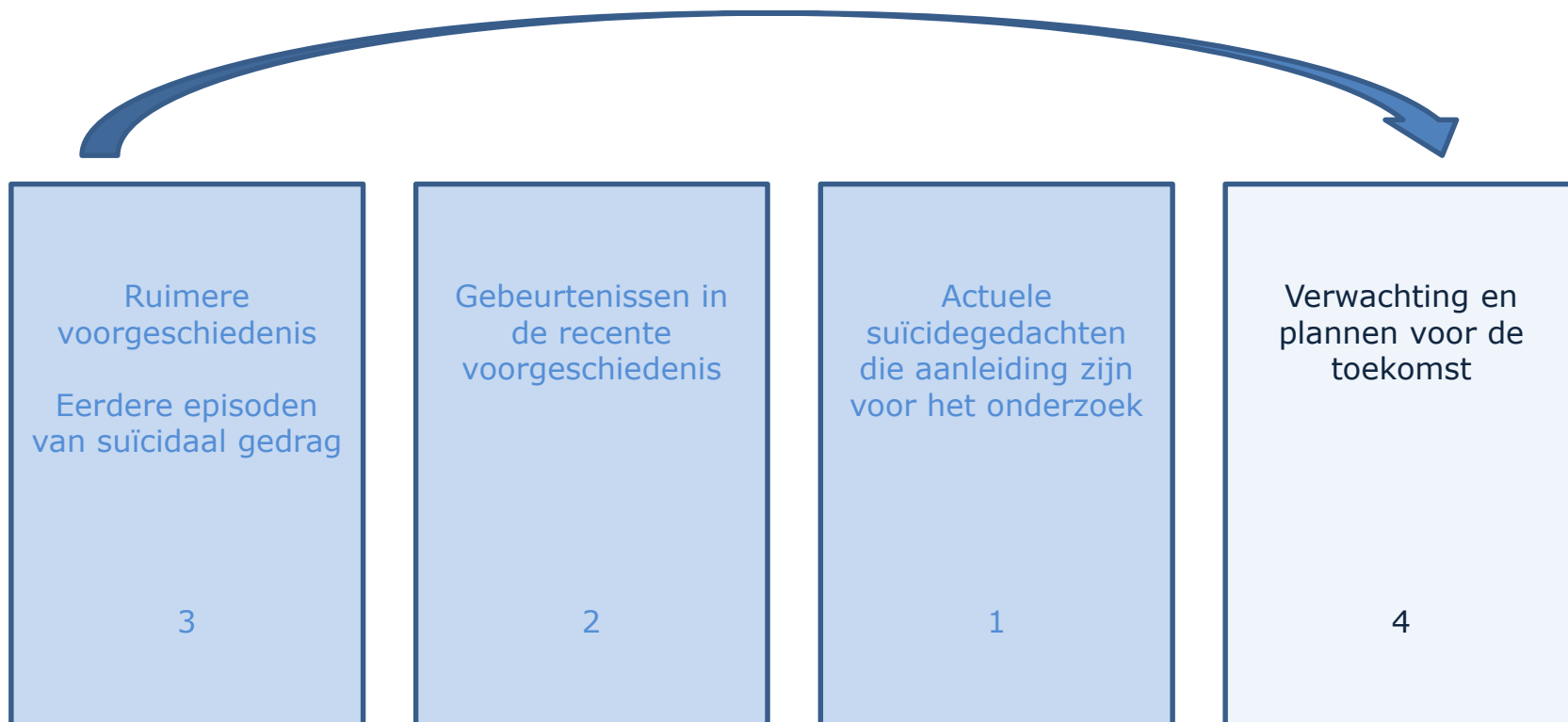
Shea, 1998

CASE-interview

Chronological Assessment of Suicidal Episodes

Shea, 1998

Contact maken is van belang

- belangstelling en betrokkenheid tonen
- de suïcidale patiënt begrijpen
- in contact komen met naasten van de patiënt
- stressoren en beschermende factoren inventariseren
- veiligheid en continuïteit organiseren
- het beloop van het suïcidale gedrag volgen

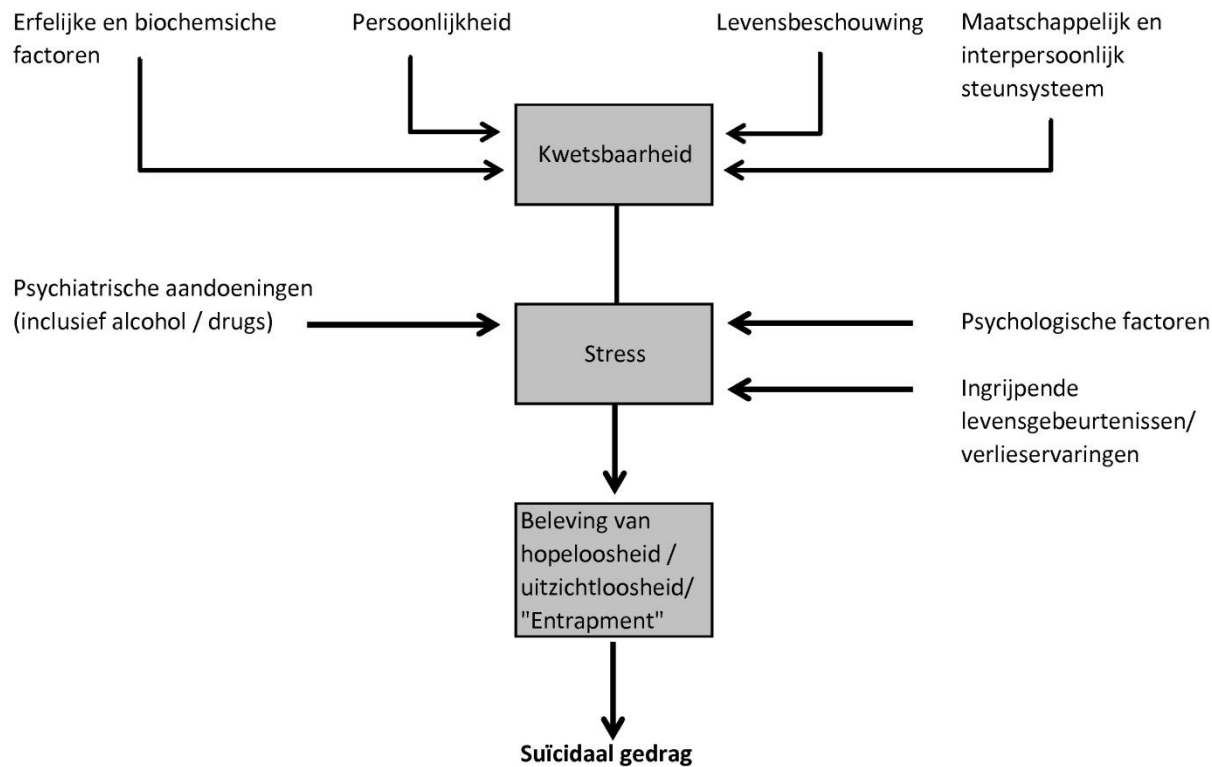
Contact maken doe je zo

- stel concrete vragen over het suïcidaal gedrag
- ga in op wat de patiënt zegt
- sluit aan bij de taal van de patiënt
- en leer goed doorvragen

Methodiek van doorvragen

- U bent wanhopig? Klopt dat ?
- Waarover bent u het meest wanhopig ?
- Hoe vaak denkt u aan zelfdoding ?
- Hoe intens denkt u aan zelfdoding (vluchtig, obsessief, nachtmerrie) ?
- Hoe wanhopig voelt u zich nu ?
- Komen er in uw gedachten ook beelden van zelfdoding naar boven ?

De recente voorgeschiedenis

Stressfactoren

Psychiatrische aandoeningen

- eerder behandeld voor psychiatrische (co)morbiditeit
- stemmingsstoornissen
- angststoornissen
- schizofrenie
- stoornissen in het gebruik van middelen
- eetstoornissen
- ADHD
- persoonlijkheidsstoornissen
- comorbiditeit

Psychologische factoren

- hopeloosheid
- negatief en dwangmatig denken
- last voor anderen-
- impulsiviteit en agressie

Ingrijpende gebeurtenissen en verlieservaringen

- verlies van personen
- verlies van gezondheid
- ontslag
- huiselijk geweld
- detentie

Kwetsbaarheidsfactoren

Biologische factoren

geslacht

familiaire (erfelijke) belasting

Persoonskenmerken

probleemoplossingsvaardigheden

perfectionisme

leeftijd (risico neemt toe met de leeftijd)

vroeg lichamelijk of seksueel misbruik

Maatschappelijk, interpersoonlijke factoren en steunsysteem

weinig sociale steun

burgerlijke staat (alleenstaand/ gescheiden/ verweduwd)

lage sociaal-economische status en werkloosheid

beroep

Beschermende factoren

Ingebed in sociaal steunsysteem

Goede band met behandelaar

Religieuze overtuiging

Zorg voor jonge kinderen

Structuurdiagnose

Sno e.a. 2004

- formulering van de aard en de ernst van de symptomen
- met hypothesen over de ontstaansvoorwaarden (etiologie)
- met hypothesen over de ontstaanswijze (pathogenese)
- met een inschatting van het directe gevaar
- geeft indicatie voor directe interventies en behandelsetting
- geeft indicatie voor behandeling op langere termijn.

Mate van suicidaliteit en acties

<u>Mate</u>	<u>Omschrijving</u>	<u>Acties</u>
Lichte mate	Vluchtige gedachten, impuls onder controle	Focus behandeling +
Ambivalent	Afwisselend suicide willen en willen leven, impulsiviteit, breuk met anderen	Toetsen collega Veiligheidsplan +
Ernstige mate	Voortdurend gedachten, wanhopig, plan, benauwd voor eigen impulsiviteit	Consult specialist Intensivering +
Zeer ernstige mate	Ontrepperd, op drempel van suicide	Familie, crisisdienst, anders opname

Veiligheidsplan

- bevat in elk geval
  - gegevens van contactpersonen om bij crisis te informeren
  - acties om zelf uit te voeren in een crisis
  - informatie hoe hulp ingeschakeld kan worden (binnen en buiten kantooruren) van bijvoorbeeld een GGZ-instelling.
  - vermelding van mogelijkheid om www.113online.nl te consulteren

Landelijk congres Diagnostiek en Behandeling van Suïcidaal Gedrag

Welkom

Programma

Workshops 1

Workshops 2

Informatie

Aanmelden

Contact

Programma

Dagvoorzitter:
Dick Kaasjager, arts

8.30- 9.30	Registratie en ontvangst
9.30- 9.45	Opening Joël Voordewind - Tweede Kamerlid Christen Unie/naastbetrokkene
9.45-10.05	Multidisciplinaire richtlijn Diagnostiek en Behandeling van Suïcidaal gedrag Bert van Hemert, hoogleraar psychiatrie/voorzitter van de richtlijnkerngroep
10.05-10.25	Signaleren en beïnvloeden van suïcidaal gedrag in een acute setting Barbara Stringer, verpleegkundige en verplegingswetenschapper GGZ In Geest
10.25-10.45	Implementatie van de richtlijn Ad Kerkhof, hoogleraar suïcidepreventie/vice voorzitter richtlijnkerngroep
10.45-11.15	Pauze + Informatiemarkt
11.15-12.30	Eerste ronde workshops
12.30-13.30	Lunch + Informatiemarkt
13.30-14.45	Tweede ronde workshops
14.45-15.15	Pauze + Informatiemarkt
15.15-16.15	Plenaire discussie en eindconclusie Discussie aan de hand van tijdens de dag verzamelde vragen, discussiepunten en stellingen. Eindconclusie door Bert van Hemert namens de richtlijnwerkgroep
16.15-17.30	Napraten en aperitief

NEDERLANDSE
VERENIGING voor
PSYCHIATRIE

 **Trimbos
instituut**

Netherlands Institute of
Mental Health and Addiction

Nederlands Instituut van Psychologen **NIP**

Bedankt !